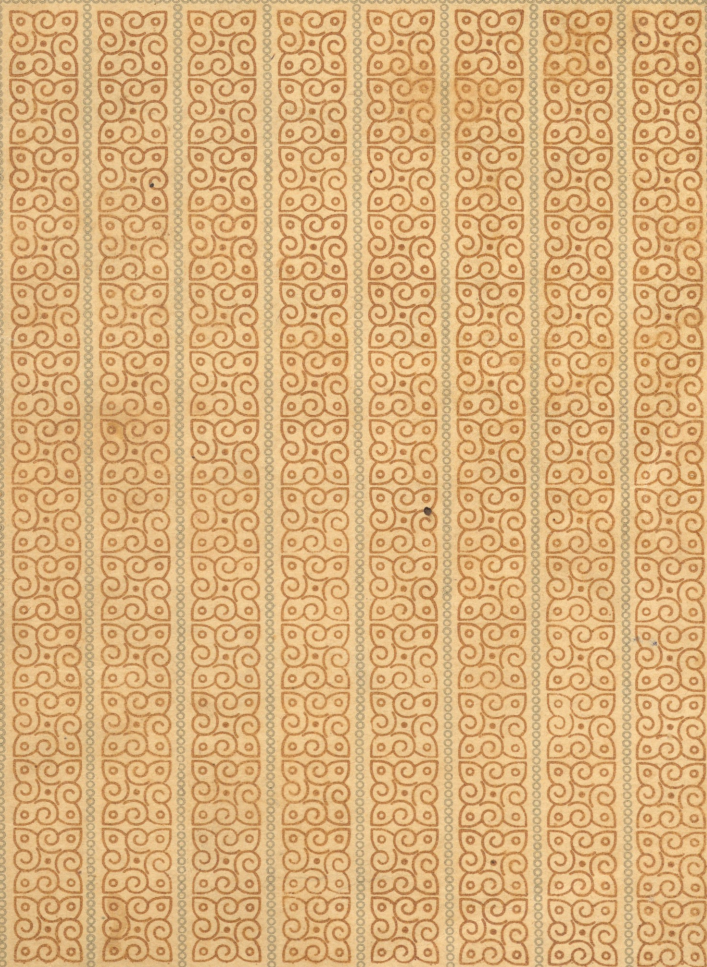

22
2262

ZZ
=

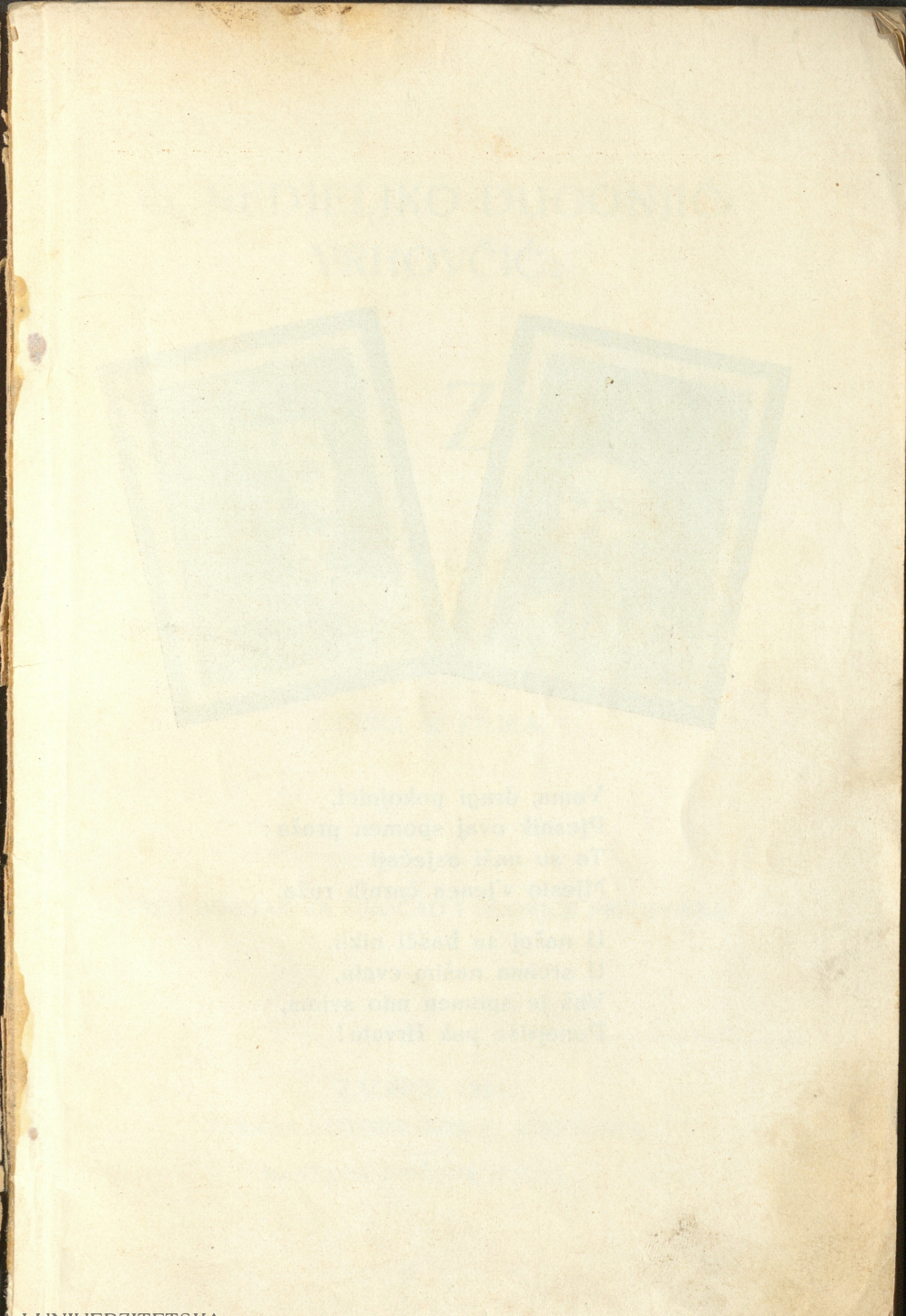
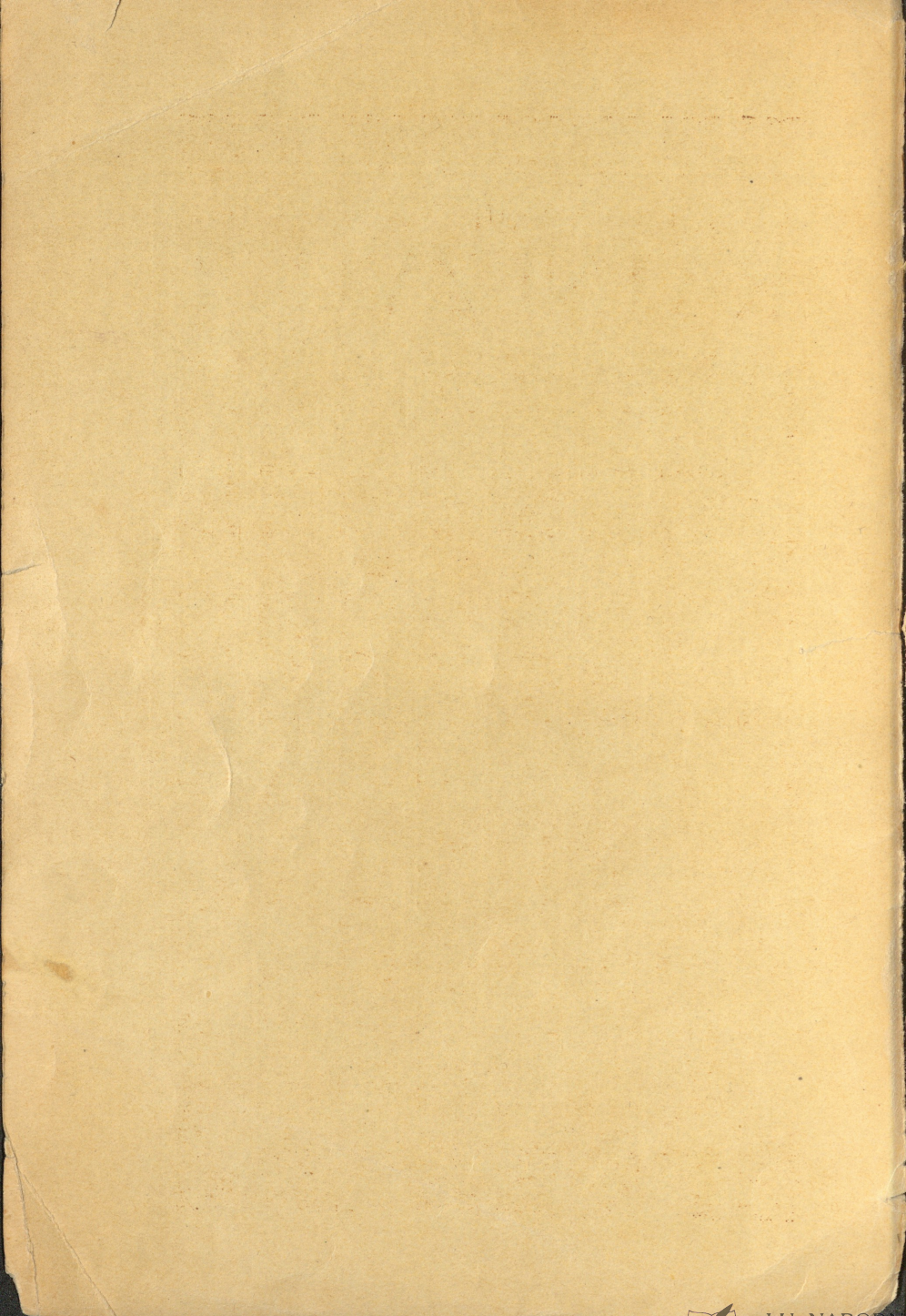
O. N. DUGONJIĆ-VRHOVČIĆ:

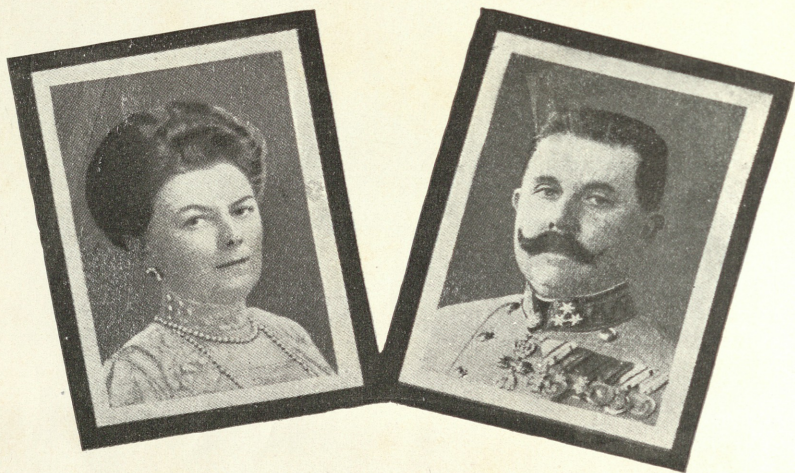
RATNI ZVUCI

J. U. NARODNA I UNIVERZITETSKA
BIBLIOTEKA "DERVIŠ SUŠIĆ" TUZLA

29

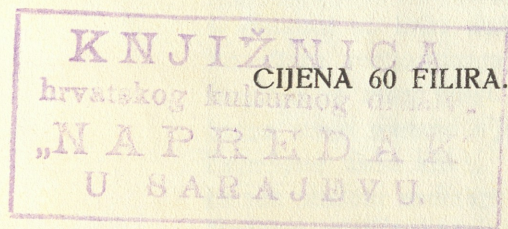
Vama, dragi pokojnici,
Pjesnik ovaj spomen pruža;
To su naši osjećaji
Mjesto v'jenca čarnih ruža.

U našoj su bašči nikli,
U srcima našim cvatu,
Vaš je spomen mio svima,
Ponajviše pak Hrvat!u!

O. NEDJELJKO DUGONJIĆ-
VRHOVČIĆ:

RATNI ZVUCI.

DRUGO ISPRAVLJENO I POMNOŽANO IZDANJE.

ČISTI DOBITAK ZA SIROČAD I UDOVICE PRIČUVNIKA.

Vel. broj
Glavna knjižnica

ZAGREB 1915.

TISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHTA.

NAKLADA PIŠČEVA U TUZLI.

NARODNA BIBLIOTEKA
TUZLA

NV. BROJ 6839

22. 386-1
D46-24

L.

ČITALONICA

12748

Inv. št.

1-886-1

I. CRNE SLUTNJE.

ČEMU PJESMA ?

Teška kušnja zaslužena
Na svijet je č'jeli pala,
Vila mira i ljubavi
S pjesnikom je zaplakala.
A čeljad se obijesna
U slijepo igra sreće,
Makar korov iznikao,
Gdje je prije cvalo cv'jeće.

Jal i zloba smrtonosna
U mnogoj se kriju duši,
Sa oltara sveljudskoga
Boginja se mira sruši.
Stoga moje pjesme n'jesu
Zanešene duše klika,
Ja tek slažem uzdisaje
Trajnog mira pobornikâ.

Pa se molim žarkom vjerom
Pred oltarom dobrog Boga,
Neka svega vrh nas gr'ješnih
Ne izl'jeva gnjeva svoga.
Već da opet cv'jeće nikne,
Gdje su korov posijali,
Da procvatu obumrli
Svega ljudstva idejali.

ZAMRAČILO SE . . .

Zamračilo se nebo općeg mira
Ko ljetni danak skoru pred oluju;
Već glas se rata dobro razabira
I grmljavine strašni zvuci čuju.

Sve strepi . . . drhće . . . u nebesa gleda,
Ko da se svemir oko sebe kreće . . .
Čuj, prokušani ljudi u bijedi
Sve nešto šapću: dobro biti ne će.

I mole Boštvo, da odvрати biče
Od svoga puka; već je kušnje dosti.
Nebesa zbore: to se gr'ješnih tiče,
Što Gospod hodi sad u srditosti.

Iz Eona se nekoč čula pjesma,
U bratsko kolo pozivala ljude;
Sad sudi Pravda; gnjeva teče česma,
Je l' zaslužena — neka svi prosude!

U tome biču spasenje se skriva,
U gorkom l'jeku zdravlja niče klica,
Kad opoji nas opet vjera živa,
Zaorit će nam pjesma pomirnica.

OGANJ PLAMTI . . .

Pred idolom oganj plamti,
Što ga ljudske strasti pale,
Pjesmu mira, bratstva, sloge
Sad su eto ismijale,
Prezrele su
Ljepše nade, idejale.

A čemu nas Gospod stvori?
Zar za hranu topovima,
Zar za žrtvu krute smrti
Na krvavim bojištima?
Il' za plijen
Vazda gladnim gavranima?

Čemu ori ratna trublja
Mjesto fihog bratskog sklada?
Čemu novi korov niče?
I ovako puno glada,
Što po zemlji
— Željnoj mira — dugo vlada.

Svi smo željni trajnog mira,
Zbiljskog rada treba svima,
Da nas grije žarko sunce,
Da prestane kruta zima
I te žrtve
Nezasitnim kumirima.

Oganj plamti na lomači
Ismijanih idejala,
Sa pr'jestolja veličajnog
Pogrgjena vjera pala,
Koja nas je
Ljepše sunca milovala.

Al' nek plamti . . . zasjat mora
Ljepšim krasom naša vjera,
Oživjet će idejali,
Živi odraz viših sfera,
Srušit će se
Carstvo lažnog Lucifera.

Zaorit će opet pjesma
Pravog mira, bratskog sklada,
I gdje korov sada niče
Cvast će cv'jeće naših nada,
Gr'ješnim sv'jetom
Carstvo Božje kad zavlada.

SANJE.

O ta čemu igra vaša
Sve u gvozdje i olovo?
To vas pitam, to vas pitam,
Jadno pleme Kainovo?

Kranjčević.

Duboke me sanje dugo
U samoći mojoj kine,
Duhom gledam burno kolo,
Motrim kako sreća gine.

A sve pitam samog sebe,
— Jer drugoga ovdje nije —
Čemu ova ljudska igra,
Čemu krv se ljudska lije?

Um je nekad božanstveno
Na visokom stajo trunu,
Mnogi danas zanešenjak
Na rezultat njegov pljunu.

Nekada je — na svu sreću —
Zakonike stroge piso,
Danas mu je drsko mnogi
Paragrafe sve izbriso.

Potamniše ljudskog uma
Tekovine obilate,
Odkad ljudi izumiše
I šrapnele i granate.

Ljubiše se djeca sv'jeta
Kao jednog oca čeda,
A sada se plod kulture
U razornom činu gleda.

Brat na brata oštrac diže,
Dvorove mu drage ruši,
U rasulu tugje sreće
Traži pokoj svojoj duši.

Još se diči umnom snagom
Što života više sništi,
Dokle ljubav okovana
I prezrena ljuto pišti.

A najveća čast je ipak
Zdravog uma sl'jedit stazu,
Time bi se povod zatro
Krvavome ovom srazu,

Što obara žrtvenike,
Na kojima um boguje,
Pa ipak se svijet diči,
Dok kumire svoje štuje.

Te sve pitam samog sebe,
Jer drugoga sa mnom nije,
Zar se zakon uma štuje
Dok se bratska krvca lije???

RAT.

Okrutan, strašan i silan
Uspavan budi se div,
Evropom ponosnom kreće,
Oganj da prosipa živ,
Željeznom šakom da kroti
Nemirni evropski puk,
Gromova silnijeh tutanj
Glasa je njegova zvuk.

Dugo se Evropom vodi
Nesloge pomaman ples,
Kumiru lažnom se pali
Gr'ješan i ogavan kr'jes.
Divljoj u borbi se tare
Izvaran čovječji rod,
Čuju se odnekle glasi,
Krvav da osviće god.

Nepravde puklo je more,
Nesloge villa nas val,
Div će nas morati povest
Tih na spasenja žal,
Malenim pravda gdje sviće,
Dugi gdje vladat će mir,
Veliki s robljem gdje svojim
Iskreni slaviti će pir.

Okrutan strašan i silan
Kada se probudi div,
Drhtnut će smrtnijem strahom
Tkogod se osjeća kriv.
Ako i zavlada pustoš,
Iz nje će niknuti cy'jet,
Njim će se lječiti rane,
S kojih sad boluje sv'jet!

II. IZ „KNJIGE ŽRTAVA“. ZAVJETNA MISAO.

V'jeće čine Srbijanci dični
Ljutom boju od davnina vični.
Pod lozinkom „Narodne Obrane“
Na sve strane s cilja svoga znane.
Na čelu im Boško Jankoviću
Uz bok njemu Vojko Tankosiću.
Junak Boško, oka vatrenoga,
Žive r'ječi, glasa gromornoga.
Pa govori skupljenoj čeljadi
Kao dedo svojoj unučadi:
— Braćo moja, dični Srbijanci,
Krvavi su svršili se danci.
Grbavi je polumjesec pao,
Što nam dugo nije mira dao.
Skršeni su turskog ropstva lancu,
Slobodni su sada Srbijanci.
Ali mnogo ima braće naše,
Što na b'jedne sličje robijaše.
Ljuto pišće braća preko Drine
U zemljama srpske kraljevine.
Još Vidov-dan sav osvećen nije,
Dok se braći dubok uzdah vije
Za slobodom velike Srbije.
Kolikogod još plaća imade,
Toliko nam pomoći valjade.
Djeco moja, Srbi i Srpkinje,
Junački vas vojvoda zaklinje,
Da svoj prinos svaki pridonese,
S naše braće da se ropstvo strese.

Već smo dosta premetnuli tuge,
Dosta patnje kroz vjekove duge.
Sada Miso zavjetna nas zove
I posljednje raskinut okove.
Vidov-dane nek nam l'ječi rane,
Da sloboda svemu Srpstvu svane!
Neka drhtne na guslama žica,
Nek zaori pjesma osvetnica!
Povedite srbijansko kolo,
Zapjevajte glasno i oholo!
Povedite viteške redove
Kroz sva sela i srpske gradove.
Braća će vas bratski dočekati
I poljubac bratski će vam dati.
Pomoćnice pružit će vam ruke,
Dugovječne da se r'ješe muke.
Odložite zadjevice stare,
Prekrižite puške i handžare.
Pokažite dušmaninu kletom,
Kako Srbin gori za osvetom.
Neka vidi, što vidio nije,
Sv'jest i ponos čitave Srbije!
Zavjetna vas Miso zove sada,
Nek slobode naše krvnik pada,
Ljuta guja sa dunajskih strana,
Vama, braćo, i previše znana.
Reče Boško, — pa omjeri gledom,
Gdje se kunu Srbijanci redom:
Ujedinit svu Srbiju slavnu
I ostvarit miso starodavnu.
Tek ne vidje Janković junače,
Tim da propast svemu Srpstvu začne.
Jer tko mača krvničkog se laća,
Smrt sigurna za to mu je plaća!

28. VI. 1914.

Čemu svićeš, crni danče, navjesniče strašne boli,
Čemu svićeš, kada Hrvat mnogu suzu dosad proli?
Zar već nije dosta kušnje i preteških uzdisaja,
Zar već nije dosta suza, dosta boli i vapaja?
Netom blago sunce sinu hrvatskijeh iza brda,
Zar da odmah njega prati ona naša sudba tvrda?
Propjevaše b'jele vile u hrvatskom tihom lugu,
Propjevaše — — — ali sada pripjevaju staru tugu.
Zaplakasmo gorko, zdvojno ko siročje kad proplače,
Što na sv'ježem grobu cvili i uzdiše sve to jače.
Zan'jela nas silna r'jeka crne tuge i žalosti
Plakali smo pokojnike, plakat ćemo i još dosti.
Puna srca od ljubavi došli su nam u pohode,
Snovasmo o uskrснуću naše slave i slobode.
Sunca su nam donijeli sa dunajskih strana tamo,
Razgalili tople grudi, da na njima počivamo.
I snivasmo tiho, blago, opojeni slatkom r'ječi,
Mnoge rane teške sudbe njihov pogled nam izl'ječi.
Nasmija se Pakost ljudska krvoločna poput tigra,
Gr'ješna ruka drznula se . . . svršila se strašna igra.
Zaplakasmo gorko, zdvojno kraj oltara kraljske žrtve,
Ljubismo ih na životu, a još više sada mrtve.
Ranjave nam para grudi uspomena strašna ova,
Što nam nade pokopala i srušila carstvo snova.

TUGA.

Kroz noć tamnu, kroz noć gluhu sl'jepo srlja neka žena,
U crninu umotana, suzna oka, bl'jeda lica,
Muklo stenje, sjetno cvili kao ptica zlokobnica
Povlaćeć se pustim sv'jetom ta mrtvačka troma sjena.

Razasula bujne kose kao djeva oskvrnjena,
Kad joj silnik s čela strgo čarni v'jenac od ružica,
Te se svija s boli ljute neutješna mučenica,
Svog silnika kuneć bolno izigrana i prezrena.

Gdjegod ova žena stigne svuda gorki pelin sije,
I jadiku plačnu sadi mjesto ruža mirisnijeh,
Grudi para, srce kida; suzama se oči pune.

Rasplakala širno carstvo, ucvilila milijune.
Te u jednu pjesmu boli prelile se tužbe njene,
Cio narod plače s njome, žali žrtve umorene!

PRED ODROM.

Oj, klekni, brate, prolij suzu
Tu kraj oltara kraljske žrtve,
Dok ljuto peče sv'ježa ranā,
Dok naše drage zremo mrtve.

Oj, klekni, brate, dušu smiri,
Što prenapeto s tuge pati,
Pred nama leže naši dragi:
I otac dobri i mila mati.

Val tuge tare bolne grudi,
Znoj mrtvački nas oblijeva,
U duši hara pustoš kleta,
U plačnom oku suza s'jeva.

Ah, to je za sve teška kušnja,
Što Provid nam je vječni piše,
Strahovit bol je, ne može se
Ni zamislit od tog više.

Oj, klekni, brate, zadnju suzu
Iz rasplakana prolij oka,
Za duše svetih mučenika,
Što gledaju nas sa visoka.

Krv njihova nek dogje na nas,
Al' ne ko kletva i osveta,
Već kao žrtva pomirnica
Za teške gr'jehe ropskog sv'jeta!

VJERENICI.

Zar da vam pjevam pjesmu
Kraj otvorena groba,
O vjerenici dragi,
U ovo teško doba?

Ne mogu, ah, ne mogu,
Dok tuga još me guši,
Promatrajući bolno,
Gdje pakost svetost ruši.

Ne znade pjesma reći
Koliko ljubav vr'jedi,
Kad dv'je se duše združe
U sreći i bijedi.

Vaš uzvišeni život
Najdivnija je skladba,
Vaš oplakani odar
Najsajjnija je svadba.

Pa neka šuti pjesma,
Nek zamre jezik živi,
Vi spjevali ste ljepšu,
Sav svijet joj se divi!

TUŽNI SVATOVI.

Povorka kreće sjajna i dična — — —
Tko bi nam znao o njoj što reći?
Jesu l' to svati velikog kralja,
Slavlje što slavi zemskoj u sreći?

Čuje se pjev i zvonova jeka,
Nekuda bolno srca se dira . . .
Ljudi dok teške jecaje guše,
Ozbiljna glazba pred njima svira.

Svatovi jesu . . . pratnja je sjajna,
Kakove svijet vidio nije,
Samo što svuda jecaj se čuje,
Zdvojne iz grudi kakav se vije.

Žalobni svati šeherom kreću,
Kraljske u dvore mladence prate.
Povorka stala . . . tuga je teška
Pratila dalje miljenke zlate.

Čuo se uzdah bolan i zdvojan,
Cijela družba skupa gle plače,
Shrvana sva je . . . klonula s boli,
Narod sav glasno jecati začē:

— Ostav'te nam pokojnike,
To su otac naš i mati,
Mi ćemo im u srcima
Ljepše dvore sazidati.

Ruže ćemo mil-mirisne
Zasaditi uvrh groba,
I suzama zaljevati
Miljenika časteć oba.

U srcima njihovim je
Cvala spram nas žarka ljubav,
Na grob njihov i mi ćemo
Zasaditi cv'jetak ubav. — — —

Narod plače . . . a mrtvacâ
Nestade mu ispred vida,
Te mu tuga nesmiljena
Još za njima srce kida.

SIROČAD.

Kroz privid Vas tužno gledim,
Rasplakana siročadi,
Vi pupoljci carskih ruža,
Mučenici tako mladi.
Sudbonosni Udes ljudski
Rano Vas je rasplakao,
Perivoj Vam od veselja
Nemilosno poharao.

Ta već prvi u sv'jet pogled
Gorak Vam je u životu,
Klonula Vam nježna duša,
A za čiju za grjehotu?
Tek ste prvu osjetili
Roditeljsku ljubav svetu,
Već Vam krute sugjenice
Trnoviti v'jenac pletu.

Nedavno ste gugutali
Na maminke mekom krilu,
Sad pjevate bolnu pjesmu,
Gledeć sliku prenemilu.
Život Vam je skoro bio
Sa istoka bajna priča,
Sad se tužno previjate
Pod težinom strašnog biča.

Milijuni s Vama plaču,
O uboga siročadi,
Proklinjući gr'ješnu ruku
I vas i nas što ojadi.
S Vašim tatom i maminkom
Izgubismo i mi mnogo,
A Vi šta ste izgubili
Htjedoh reći — al' ne mogoh! — —

MUŽ BOLA.

Zaputio se Udes ljudski
U sjajne dvore s'jedog kralja.
U ruci nosi pelin-čašu,
Što nekome je ispit valja.

A Udes ovaj od davnina
Već česti gost je u tom dvoru,
Tko znade, kome nosi čašu
Od svih do sada ponajgoru?

Iscjedio je žuč u čašu,
Zasladio je pelin-travom.
Tko iskapi je do dna njena
Taj mučeniku sliči pravom.

Nasrnuo je u dvor sjajni,
Te hladnokrvno čašu nudi.
A muž je bola mirno prima,
I zbori: Božja volja budi!

I sam se Udes čudom čudi
Tom dičnom mužu našeg doba.
Po sv'jetu pošo pričat svuda,
Da drugoga je našo Joba!

UBOJICE.

Nek mi proste dobri ljudi,
Što se i vas pjesmom takoh,
Ropske sluge izmećarske,
Jedino vas hvali pako.
Tko vam ludu pamet smete,
Tko vam duše zlom otrova,
Tugje sredstvo i orugje,
Što sad stenješ sred okova?
Zar je demon vaših strasti
Nesavladiv toli bio,
Dva života — dva alema —
Kad je podlo uništio?
Zar vas nisu paklom pekle
Predvigjene suze naše,
Mašivši se gr'ješnog noža,
Kojim Pakost bedra paše?
Da li vam se o ponoći
— Dok snivaju dobri ljudi —
Sjena žene umorene
Pred očima tupim budi?
Nije čovjek, nego Seraf,
Koga vaša pakost smače,
Angjeo je — a ne žena,
Koju hitac vaš dotače.
Pa nijeste smakli samo
Dva života, dva alema,
I naše ste strli grudi.
Ucvilivši nas posvema.
S njima u grob hladni pade
Naša sreća i sloboda;
Prokleti ste, prokleti ste,
Dok hrvatskog bude roda!

TAMNIČARI.

Oh, kako ste sada krotki
Nekad smjeli vi junaci!
Sudbina vas vjerolomna
U tamnicu hladnu baci.

Kao škrinje za mrtvace
Uzahne su izbe vaše;
Mjesto sunca od slobode
Tama pali robijaše.

Zgasili ste naše sunce,
Rasplakali carstvo širno;
Mi plačemo žrtve drage,
Vi snivajte tude mirno!

Okajite smjelost svoju,
Oplačite gr'ješne čine.
Taka plaća dostojna je
Izdajica domovine!

Mnoga žrtva rad vas plače,
Mnoga suza oči pali,
A i vaši srušit će se
Zamamljivi idejali.

Na obranu sve nas zove
Domovina, majko mila,
Hrvatska će Bosna biti,
Hrvatska je vazda bila!

III. RATNI ZVUCI.

MOJIM NARODIMA.

(KRALJEV MANIFEST).

Živom željom željeli smo mirno sprovest konac žića
I narode sačuvati od ratnog krvoprolića.
Ali vječna mudrost eto pokaza nam druge pute,
Da čuvamo carstvo naše od dušmanske zlobe ljute.
Eto dolje na Balkanu nezahvalna zemlja leži,
Za ciljev' ma nepravednim neprestano smjelo teži.
Morala bi za slobodu slaviti nas i naše pregje,
Ne na štetu našeg carstva raširivat svoje megje.
Aneksijom Bosne drage nanešena nikom nije
Krivda kakva ili šteta, pa ni kralju od Srbije.
Premda planu požar strasti, niče mržnja i osveta,
Ko da pravo taknuto je srbijanskog svega sv'jeta.
Moradosmo skupiti čete, da se lažni ponos zbije,
Da se stiša ljudi požar i nadutost sve Srbije.
Pustismo joj proste ruke i u boju na Balkanu,
Da poštitvat znadne našu svu strpljivost prokušanu.
No badava . . . mržnja ključa . . . naše joj se zemlje hoće,
Ne žaca se besprimjernog rovarenja i svake zloće.
Osloboditi kuša braću s drugu stranu r'jeke Drine,
Kuša bunit podanike naše dične carevine.
Te se laća vraž'jeg posla; atentate strašne kuje,
Sije mržnju, plete mreže i po našem carstvu ruje.
Pade žrtva . . . strašna misli! — žalost para srce naše,
Širom carstva prostranoga s nama puci proplakaše.

Krvav trag se vidljiv vuče iz Srbije iz daleka,
Zadnji čas je nadošao; nek osuda pane pr'jeka!
Upravismo opomenu, spletkarenja da se kane,
Ako ne će dočekati svega Srpstva crne dane.
Al' badava . . . ta je miso zaludila dušmanina,
Bosne želi, tjesna mu je srbijanska kraljevina.
Pa laćajmo mirne duše mač osvetni božjom moću,
A narode zovem drage, da sad kazne srpsku zloću!

POD BARJAKE HRLE ČETE.

Zato na tvoj mili glas
Evo svuda, evo nas!

S teške kobi, naše vjerne druge,
Proplakalo srca što imade;
Zan'jela nas r'jeka crne tuge,
Od zdvojnosti pamet nas izdade.

Putovati sada nam valjade
Kroz pustošne naše sudbe luge,
Žrtava će biti na hiljade,
Što će kralju prikazati sluge.

Ode poziv vjerne na vojake,
Ratni poziv ucviljenog kralja,
Da pohrle čete pod barjake,

Pokojnike osvetiti valja.
A vojnaci surog orla letom
Našli su se na bojištu svetom.

BOJNA PJESMA.

(KORAČNICA).

Pojmo pjesmu, dični sinci,
Glasom bure i oluje,
Nek se ori iznad gora,
Da hrvatski rod je čuje!

To je pjesma naše slave,
Makar tekla r'jeka krvi,
Pod barjake Hrvat hrli,
Od v'jeka je ratnik prvi.

Nek se ori tutanj pakla,
Nek se vije barjak stari,
Nek u ljutom boju tresnu
Naše puške i handžari!

Krvcu ćemo osvetiti
Našeg kralja, naše nade,
Što od ruke nesmiljene
Iz potaje rano pade.

A Bog neka vječno štiti
Ponosnu nam Austriju,
Pjesma naša neka slavi
Ferdinanda i Sofiju!

CODA.

Pojmo pjesmu, sinci slave,
Glasom bure i oluje,
To je pjesma svih Hrvata,
Neka c'jeli sv'jet je čuje!!

PIR SLAVE I SLOBODE.

Dosta je plača i tuge! — —
To nam je baština stara,
Junački latit se treba
C'jevi i ljutog handžara.

Zlobniku kazat nam valja,
I nas da osveta grije,
U boj da pravda nas zove,
Žrtve osvetiti dvije.

Pošle su junačke čete
Silnika smjeloga tražit,
Krv Ferdinandova njih će
Ljutom u boju osnažit.

Skupo će krvlju isplatit
Dušmanin griješno djelo,
Strašnim je činom sam sebi
Posljednje spjevo op'jelo.

Dosta je nasilja bilo,
Podlosti tajne i mukle,
Granice strpljenja našeg
Napete sada su pukle.

U boj nas pravedni zove
Naša sloboda i slava,
Pir će se krvavi slaviti,
Dušmanska traži se glava.

ADEMAGINA ČETA.

Zar da pjevam pjesmu žarku
U čast dike svih Hrvata?
Ah, ne mogu, ah, ne mogu,
Slabosti me drhtaj hvata.
Nije moja pjesma jaka,
Da proslavi njega dosti,
Nema jeke zvonkog groma,
Pa neka mi dika prosti!

Svud ga znadu od davnine,
Gdje hrvatska r'ječ se čuje;
To je plemić naše krvi,
Ademaga ime mu je.
Zapitaš li gdje fukaru,
Tko je slatkim kruhom hrani,
Tko joj žednoj čašu pruža,
Od dušmana tko je brani —
Čujder glase harna srca,
Čujder hvale tih bogalja:
Otac nam je Ademaga,
Pred svim sv'jetom priznat valja!

Zapitaš li bjelu vilu
Hrvatskoga posred gaja,
Tko njezine miljenike
Podupire i odgaja —
Iz tihana tamo luga
Vilina se ori klika:
Ademaga Mecena je
Hrvatskijeh književnika!

A još treće, što ga diči,
Čim se slavi Ademaga,
Pitaj njeg'vu četu hrabru,
Svima nam je toli draga.
Ta čemu je junak kupi?
I onako vojske ima,
Što će moći branit kralja
Proti svima dušmanima.
Srbijanska gr'ješna ruka,
Što je našeg smakla kralja,
Ademagin ponos vr'jegja,
Pa taj zločin kaznit valja,
Jer u duši plemenitoj
Junačkoga Ademage
Napram kralja ljubav vrije,
Pokojnike žali drage.
Zato kupi četu jaku,
Ne po broju već po srcu,
Kojano će u smrt srnut,
Da kraljevsku sveti krvcu.
Makar i dom pust mu osto,
I u domu radost mnoga,
Zavrgo se teškom puškom,
Da osveti kralja svoga.

Ako pitaš, da li sv'jetom
Djela trubi naša dika —
Vjeruj, pobro, te skromnosti
Nema ni kod redovnika.

Čemu dalje pjevat pjesmu
U čast dike svih Hrvata?
Ponajljepšu sam je sebi
Ispjevao, ljepšu zlata!

IV. GARIŠTA.

POD CRNIM VRHOM.

(POSVEĆENO HRV. PUKOVNIJAMA.).

Noć je tamna . . . Drina šumi
Za legjima naših četa,
Pod Gučevom susrela se
Srpska sila i Osveta.
Topi ruče . . . nebo puca,
Dažd granata pljuskom pada,
Izmegj četa samrt kroči,
Urlja divlja kanonada.

Razvila se igra zdvojna,
Strašna igra i krvava,
Vrela teče ljudska krvca
Ko niz brdo žarka lava.
U plamenu i u krvi
Nečuveni mejdan d'jele,
Odbijaju srpsku vatru
Osvetničke čete smjele.

Čudeći se smjeloj četi
Ukočeno genij rata
S udivljenjem promatrao
Divsku hrabrost kod Hrvata,
Što nijesu nikad znali
Uzmaknuti kojoj sili,
Ma da slavu krvlju plate,
Prvaci su vazda bili.

Smjelo srću Osvetnici
Posred vreve boja ljuta;
Pokolj vlada, zemlja dršće,
Strašna vatra žrtve guta.
Ori u noć rika topa
Pjesma strašna i nijema,
Glasa s'vjetom: nad Hrvate
Bojovnika većih nema!!

BOŽE ŽIVI . . .

Još se bojna trublja čuje,
Još se ljudska krvca puši,
Dim topovske od oluje
Mnogi život jošter ruši.
Ali idu ljepši dani,
Pomalja se zv'jezda mira,
Dušmani će nadvladani
Pasti svoga kraj kumira.

Čuj uz riku od topova
I uz zvižduk od granata,
Čujder pjesmu sokolova,
Čujder burni poj Hrvata:
— Bože, živi, čuvaj, Bože,
Hrvatskoga našeg kralja!
I nas krijepi, da svak' može
Boriti se kako valja!

Sve za kralja svog smo dali,
Što mogosmo od svog dati;
Krv smo za njegov prol'jevali
Odani mu svegj Hrvati.
Kada zadnji glas topova
Gdjegod zamre u daljini,
A hrvatskih sred domova
Kad nas vide naši sini:

Tada, kralju svih Hrvata,
Čujder zadnju molbu našu!
Za djela nas ide plata,
Vrati ljubav robijašu!
Rod hrvatski ujedini
Za čvrst bedem carstva svoga,
Naša djela, naši čini
Dostojni su dara toga!

UZ DRINU.

Krvavi boj se je bio,
Drina je krvava tekla,
Tužnu je pričala priču,
Mnogu što dušu je pekla.

Brda i poljane rodne
Topovska sništila sila,
Garišta svjedok su živi,
Kakva je borba tu bila.

Ljuť Srbijanac je tude
Opankom stupio svojim,
Spomen upiso je krvlju,
Ja ga opisat se bojim.

Tako bih osjetni živac,
Krv bi se sledila vruća,
Kada bih risao slike,
Od smrti svaka je kruća.

Poplašen narod je bježo,
Vatra ga gonila topa,
Starce je pustila slabost,
Hitra im bila je stopa.

Žrtava bilo je mnogo,
Vatra ih gutala kruta,
Mnogom je klecnula noga
Teškog sred ovoga puta.

Vatri i gvozdjenoj c'jevi
Plijena dosta je bilo,
Pustošni pričat će dvori,
Što se sve u njima zbililo.

ZEJNA I SUMBULKA.

(SLIKA IZ SRPSKOG SUŽANJSTVA).

I.

U toj igri, u toj buri,
Što se mutnim nebom vije
Na obali mutne Drine,
Gdje se jaka vojska bije :
Ponajljepši pl'jen su bile
Djevojke i mlade snaše,
Koje u ropstvo preko Drine
Srbijanci potjeraše,
Da im hitro kolo vode
Usred burnih ovih noći,
Ni ne sluteć kad će konac
Toj krvavoj igri doći.
Megju svima dv'je su cure
Vilinoga vitog struka,
Sve su druge natkrilile
L'jepa Zejna i Sumbulka.
Kleo bi se, da su nikle
Iz vilinog tihog dvora,
Ljepotu im zavidjela
Sa istoka rujna zora.
Noć je pala . . . Negdje plamti
Velik oganj preko Drine,
Nestalo je ljute borbe
I topovske grmljavine.
Noć je tiha . . . Vatra plamsa . . .
Stogodišnja neka baka
Revno vatru potpiruje
Snopljem starih ugaraka.

Peče kavu gorku, crnu,
Crnju svojih dugih muka,
Dokle i nju ne podigne
Na visoko čija ruka.
U zdjelice već se toči
Ispečena crna kava,
Baba toči, a ruka joj
Iznemogla podrhtava.
Gotovi su . . . Vogja zbori,
Da se hitro kolo krene,
Nek povedu mlade snaše,
Muslimanske l'jepe žene.
Zaigraše l'jepa Zejna
I Sumbulka njena druga,
Feredžu im strgli s lica,
Što nosiše ljeta duga.
Sinu lice ljepše sunca,
Procvatoše ruže lica,
A u vojsci za curama
Nasta strašna utakmica.
Svi bi ruže mirisali
I kitili njima grudi,
Nij' ni čudo; te ljepote
Ne vidješe dosad ljudi.
Igra kolo, zemlja dršće
Ko pod praskom od granata,
U noć gluhu pjesma ori,
Srca ti se živo hvata.
Kolo vodi mlada družba,
Ječi brdo i dolina,
Nedaleko od njih šumi
Kroz uvale mutna Drina.

II.

Noć je tamna . . . Vatra prašci . . .
 Razigrana pleše četa,
 Svrgnuli su ratne brige
 Djevojačkog pokraj sv'jeta.
 U to grunu teški šrapnel
 Preko Drine s naše strane,
 Poremeti kolo burno,
 Smete momke razigrane.
 Tresnu drugi, za njim treći,
 Planu četa, kolo presta,
 I kroz metež nenadani
 Momčadije u noć nesta.
 A djevojke brže vile
 Strugnu tajno u mrak gluhi,
 Ne brine se za njih nitko
 U krvavoj toj oluji.
 Kroz grmlje se vješto krađu,
 Da se r'jeke gdje dovinu,
 Ako do nje sretno stignu
 Preplivat će lako Drinu.
 Noć je burna . . . Pako zjeva . . .
 Silne čete mejdan d'jele,
 A rijeci iz blizine
 Djevojke se već vesele,
 Bacaju se sa visoka
 U naručaj mutnoj vodi,
 A valovi pjesmu slažu
 Djevojačkoj o slobodi,
 Dok u doli tamo negdje
 Pokraj vatre s drugu stranu,
 Gdje ugarak zadnji tinja,
 Netko strašnu psovku lanu.

A na grani javorovoj
 Žrtava se mnogo niže
 Za djevojke, što se b'jegom
 Srpskog ropstva izbaviše.

KIŠA PLJUŠTI.

Blatnom cestom kola se povlače,
Srpske zemlje vuku osvajače
Svuda blato, a još kiša pada,
Duša strepi, da tko ne nastrada.
Kiša pljušti — rane im ispira,
Kola tresu — ne imadu mira.

Plaćno nebo, zar si kruto toli,
Pa ne čutiš ranjenika boli?
Zar ne čutiš kako para grudi,
Dubok uzdah ranjenijeh ljudi? — —
Istom cestom na ratište hrli
Čila vojska, sve junaci vrli.

Čudna pjesma njihova se vije,
Krjepka pjesma zdrave soldačije.
Prisegu su svomu kralju dali,
Makar strašnom na bojištu pali.
Ne boje se taneta ni rana,
Ni krvavih usred sječe dana.

Tek pitaju ranjene drugare,
Koja bolja ponajteže tare?
Sve bi rane — vele — bile lake,
Sve su rane slatke za junake.
Što u pravom boju su dobite,
Najteže su ipak od komite.

Grješna čeljad, nemoćna i b'jedna,
Junačkoga smilovanja vr'jedna,
Pogrda je za pravog junaka,
Što komita zgagja iz budžaka.
A još teže i najgore, brate,
Što komite ljubav zrnom vrate.

ZADNJI POZDRAV.

Topovi grme . . . Zemlja se trese . . .
Strašan sred krvi igra se ples . . .
Taneta zvižde, munje se kr'jese,
Pakleni svuda širi se b'jes.

Ljudska rijekom protekla krvca,
Pohlepno zemlja pije ju svud,
Skrhane leže grudi bez srca
Divski još nije dovršen trud.

Jošter imade ratnika smjelih,
Krvavi što iščekuju rat;
Carski na barjak svi su se kleli,
Pre nego će ih pod pušku zval.

Vikli su mr'jeti, ne žale žića,
Očinski dušom titra im dom,
Malo još pa sred krvoprolića
Jeknut će opet topovski grom.

Spomen tek jedan pije im snagu,
Bolnoj u duši sapinje glas;
Doživlju žene, dječicu dragu,
Pozdrav im šalju pred smrtni čas.

Topovi grme . . . pozdrave nose
Udovi ženi i djeci svoj,
Koja od boli trga si kose,
Takve što žrtve tražio boj!

JOŠ STARE HIMBE R'JEKA TEČE . . .

Još stare himbe r'jeka teče,
Što na sjeveru izvor ima.
Po Evropi se razlijeva
I mnogi pritok u se prima.

I buja kao potok gorski,
Kad silnim valom polja hara,
Oranice i cvjetne bašče
U голу pustoš moćno stvara.

Ko žestok plamen strašne vatre
Kroz trošno kada prodre šljeme,
Rijeka hrli divljim skokom
Evropom lažnom dugo vr'jeme.

Nabujo potok himbe stare,
Zapljuskuju već b'jesni vali,
Sloboda mu je zgodna firma,
Prem žrivom su joj mnogi pali.

Na balkanskome jugu polja
Natopila je r'jeka ova,
Al' mjesto ploda svuda buji
Po garištima skup korova.

Još stare himbe r'jeka teče,
U bezdan bjesne vale goni,
Dok po svijetu leti priča:
Moskovitske se rijeke kloni!

V. KRVAVE RUŽE.

U BOLNICI.

Dopusti, brate, da ti ljubim ranu!
To nije rana, nego čarna ruža,
Što domovinskom ljubavlju odiše
I živi dokaz tvog junaštva pruža.

U metež crni plamena i krvi
Poletio si kao heroj smjeli,
Da znojno vjenčaš lovorikom čelo,
Pa dušmani te makar razapeli.

A sada ležiš kao sapet genij
Uz tvrdu st'jenu prikovanih krila;
U grudi plamti neutažen oganj
Za poljanama, gdje se bitka bila.

Al' od tebe je dosta žrtve bilo,
Na domovinskom što oltaru gori;
Tek snivaj mirno; nek mirišu ruže,
Tisuće drugih za tebe se bori.

Dopusti, brate, da ti ljubim rane!
To nisu rane, već ocvale ruže;
Miloduh njihov opaja mi grudi,
Za živi primjer u životu služe.

DONESI MI ZALOG SPASA!

Duboka čuvstva, bolna srca
Po bolnici junake gledim,
I zborim svakom r'ječ slatku,
Da teške rane ne povrjedim.

Uz krevet stojim, tješim milo,
Bol njihova mi r'ječi daje;
I slušam drhtaj njihov svaki,
U grudi čujem uzdisaje.

Tu leži junak . . . al' ne jedan,
Ne znadeš tko je od njih veći;
Pogledi rane, one će ti
Od mnogo r'ječi više reći.

Svi ispuniše sveto zvanje,
Odužiše se zemskom caru,
Tek pitah, da li što duguju
Svih samrtnika Gospodaru.

I 'nako će im Gospod prostiti,
Što zgr'ješili su od slaboće:
Gdje za cara se život daje,
Tu r'jetko bude prave zloće.

Duboka čuvstva, bolna srca,
Tu mnogi šapće ispod glasa:
Donesider mi, oče dobri,
Mog Isukrsta zalog spasa!

SAMARITANKE.

Oh, kako ste svima mile,
Ko majčino srcu ime!
Domovinskim zvanjem time
Kako ste se proslavile!

Pred vama su ubogalji —
Ne bogalji već junaci,
Koje zlatni slave traci
Ljepše rese neg' koralji.

I vas ide slava, dika,
I vas ista plaća spada,
Vaša ljubav srca svlada
Iznemoglih bojovnika.

Ah, taj pogled mio tako,
Zahvalne je duše slika,
Ah, taj pogled patenika
Začaro bi oko svako!

I te ruže po rukama,
Sakrivene u zavojke,
Časne gospe i djevojke,
Srčnu hvalu zbore vama.

Gle, učinak vašeg čina
Vidi se na patnicima,
Vaša njega njima svima
Najbolja je medicina.

Te spokojno trpe rane
Od granata i taneta,
Tek ih tiha tare sjeta
Iščekujuć ljepše dane.

A vi nikad ne klonite,
Sućut nek vam srca puni!
Gospod take trude kruni,
Daje plaće vjekovite.

Megju nama nek vam raste
Uspomena časna živa!
Vaša srca milostiva
Sve dadoše, što imaste.

SAMOTNI GROB.

(U SPOMEN ČASNE SESTRE N. N.)

I njoj se nekad svijet smješko
Ko miljeniku svome vila,
Il' slatko lice malom Zlatku
Sred majčinog dok sniva krila.

Al' taj smiješak kruta zbilja
Već davno čistoju djevi ote;
Vjerenika je drugog našla,
S njim skupa pošla put Golgote.

I tražila je ubogalje
I zavedene, bolne duše,
Da zagrije ih srcem svojim,
Dok leden vihar svuda puše.

I našla ih je... Bože sveti,
Na stotine ih pred njom leži,
Iz krvavog su boja došli
Strveni sada, skoro svježi.

Junaci nekad — divi pravi,
Sad nemoćnici, suze vr'jedni.
Za svoga kralja krv su dali,
Sad iznemogli leže b'jedni.

Tek njena ruka djevojačka
Sa očiju im suzu briše,
Tek njena ruka čelo gladi
Ko majka kada čedo njiše.

Od vjerenika golgotškoga
Udisala je ljubav ovu,
Naučila je od Njeg c'jenit
Svu tešku muku patnikovu.

Po dugom danu sve ih služi,
U tamnoj noći s njima bdije,
I nježnije od majke dvori,
Pregarati joj teško nije.

Za kralja oni krv su dali,
A za njih život dat će ona,
Tu velju žrtvu za junake
Razglasati će skoro zvona.

I dala ga je . . . Humak mali
Na strmoj strani to svjedoči,
Nanizao se grob do groba,
Na njenom drven križ se koči.

Zasuzilo je mnogo oko,
Dok jecala su s tornja zvona,
A mnogi patnik uzdah vije
Za brdom, gdjeno sniva ona.¹

¹ U vojničkom groblju u Zvorniku.

GROBOVI.

Pusto je svuda . . . Poharana polja . . .
Kitnjastoj šumi nestalo ljepote . . .
Caruje tude tuga i nevolja,
Život što mnogom bojovniku ote.

Ovdje su pali osvetnici prava,
Junačka četa ponosna i smjela.
Snivaju poput uspavanog lava,
Slavom im vječnom ovjenčana čela,

Rijetko na grob čija suza kane,
Žaleći dive ovdje pokopane,
U koje narod zadnju nadu stavi,

Čekajuć žudno plod junačke krvi,
Ili da i njegov kruti udes smrvi,
Žrtvom da bude ljudske zaboravi.

U CARSTVU JUNAKA.

Otajna me želja vuče
U tišinu gore milu,
Gdje junaci tiho sniju
Ko na mekom majke krilu.
Tamo često pogjem sjetan
I turoban u dnu srca,
Što se jošter ko za oklad
Prolijeva ljudska krvca.

Od meteža i od vreve
Grudi su mi prenapete,
Te se žurim u zatišje
Grobove pohodit svete.
Tu junaci naši sniju,
Ratni napor tude l'ječe,
Don'ješe im trudne kosti
Iz krvave ljudske sječe.

Povrh njih se lipa koči,
Ispod lipe hlad se širi,
Svuda vlada carstvo mira,
Lahor sjetnom pjesmom piri.
A ja ljubim pjesmu ovu
Njome bolne kr'jepim grudi,
Dok mi pogled kraj grobova
U daljinu nekud bludi.

Tamo ječi tutanj topa,
Glasa slavu od junaka,
Ovdje carstvo mira vlada,
Tiho sniva duša svaka.
Tek kadkada dubok uzdah
Iz bolne se vine grudi,
Vrela suza na grob pane,
Vr'jedni su je ovi ljudi!

KNJIŽNICA
hrvatskog kulturnog društva
„NAPREDAK“
u Sarajevu

VI. SUZE I UZDASI.

JESENSKA ELEGIJA.

Poćuti smrtni zadah, što ljetne čare guta,
To sjever sl'jepo lugom opustošenim luta.
I brbljave se laste u tople sele strane,
Nit lepir koji trči kroz bašče poharane.

A bješe voljko srcu kroz cv'jetne krenut luge,
Slavuja slušat nujna i ciuk njeg've druge.
I granu jorgovana na grudi pripet mlade,
Da istočnijem čarom i miloduhom slade.

A sada eto šuti i zelen-lug i ševa,
Tek sjetna jesen pjesmu o umiranju pjeva.
Opustio gjulistan ko carstvo mojih nada,

Dok c'jelim svijetom metež i ratna strava vlada.
Po zemlji cv'jeće gnjije i čeka ljepše dneve,
A iskušano ljudstvo svršetak ratne vreve.

ŽEJGAMO MIRA.

Po krvavim poljanama glete kako samrt stupa . . .
Po svjetu metež vlada i pomama hara glupa.

A čuj pisku siročadi i udova rasplakanih,
Mira žele, kruha prose; svanuše im crni dani.

Svi ga žude ko cvijetak u samoći čiste rose,
Ori pjesma: Dajte mira! — bijedni ga žarko prose.

Već se gase stare zv'jezde; nestaje nam sretnih dana,
Sudbina nas kruta goni iz Edena poharana.

A tepasmo nekoč milo o kraljestvu negledanu,
Sad gledamo našu nadu na propelu prikovanu.

Teško nam je, o Gospode, pustim sv'jetom putovati,
Dok još ori bojna trublja, s koje evo mnogi pati.

Gle, u doli mračnoj, mrzloj sunce mira već izgara,
U mnogom se vjera ruši porušenih kraj oltara.

A sve jače bol nas peče, sve su teže naše staze,
Klonut ćemo u toj borbi; svuda klanci i bogaze.

Dogji, dogji, kralju mira, nov udahni život sv'jetu,
Neka tvojom krene stazom u zanosu i poletu.

Bez tebe nas mrzlost bije, bez tebe nam vjera strada,
Bez tebe nam na po puta izmorena duša pada.

Sini, zv'jezdo istočnice, carstvo mira daj pokaži,
Žegjamo ga, žegjamo ga; žegju našu daj utaži!

Nek zaori pjesma mira, tvrdi zalog bolje sreće,
Nek zavlada tvoje carstvo, kud bijeda sada šeće.

OTAC MIRA.

Planula je ratna zublja; nasmijo se Satan zlobno,
Krv se ljudska zapušila u to naše vr'jeme kobno.
Kanula je mnoga suza. Da bi barem zadnja bila!
Kanula je, da ta igra brzo bi se dovršila.

Najteža je ipak suza iz očiju suznih pala
Ocu djece zavagjene Petrovoga kod portala.
Mnogi jecaj i uzdisaj čuše dvori Vatikana,
Al' takvoga još ne čuše do našijeh teških dana.

Sve ih milo otac zove. Al' ne čute zli sinovi,
Sve ih zove, da ih redom izmirene blagoslovi.
Oj dogjite — bolno prosi — o'rite mi suze vrele,
Da i moje ko i vaše ljute rane zacijele.

Planula je ratna zublja; nasmijo se Satan zlobno,
Zapleo je svu Evropu, poveo je kolo kobno.
Razlila se silna r'jeka crne krvi bojovnika,
Nad Evropom izmorenom dugo lebdi strašna slika.

Gledamo je. Plačne oči sklapaju se sve od sebe,
Samo njenoj pri pomisli svaka duša strepi, zebe.
Gledali smo mnoge slike, što ih svijet naslikao,
Al' ovake nitko nije od vijeka ugledao.

Pa se nužno mnogi pita: tko taj raskol zemljom sije,
Tko li nas je zavadio, da se ljudska krv sad lije?
Kanula je suza mnoga; da bi barem zadnja bila,
Rasplakana oca da bi složna djeca utješila!

RATNE SLIKE.

Noć je tiha . . .
Svuda pokoj,
Tek u mojoj duši bura,
Sila neka nesvladiva
U tminu me noćnu tura.
A ja rad bih ovdje osto
I uživo čare noći,
A ja rad bih samcat osto
U tišini, u samoći.
Neka igra, neka pleše,
Kom je svijet plesaona;
Neka pjeva, kome godi,
Kom je sreća vazda sklona.
A ja moram eto poći
Teške noći kroz tu tminu;
Tajna vila povelala me
Kroz tu noćnu pustolinu.
Svud po putu tegotnome
Moram gledat strašne slike;
Rekla mi je, da posvuda
Gledat ćemo patenike.
Pa neka me vila vodi,
Nek me nosi njeno krilo,
Pričat ću vam, što mi se je
Na tom putu dogodilo.

Pošli smo noću. Put je trnovit,
Često se meni spočitnu noga,
Krenusmo stazom, na kojoj osta
Krvava suza iz oka moga.

Teško mi biva . . . srce mi drhšće . . .
Vila sokoli, vodi me dalje.
Posjetit moram domove mnoge,
U njima motrit tužne bogalje.
Prva nam kuća pred okom puče. —
U nju me vila uvodi hitro.
Nekad je tude cvjetala sreća,
Pokoj i raskoš u njoj je titro.
Sada se po njoj šeće bijeda,
Harači svuda, radosti kida.
Žena se svija teške od boli,
Mnogih od suza neima vida.
Dječica plačna do nje se kupe,
Zalogaj traže, dugo su gladna,
Otac im negdje ostade mrtav,
Kuda je Drina šumila hladna.
Čekaju dok se s bojišta vrati,
Strastveno milu djecu da grli.
Reče mi vila: Ajdemo dalje,
Teški su jadi kuću tu strli. — —

Škrinuše za nama vrata
Ko u mome srcu bol,
Dok se dalje zaputismo
U tihanu neku dol.
I tamo je došla b'jeda,
Ostavila živi trag.
Pred nama je trošna kuća,
Pregazismo njezin prag,
— Dobra večer, gospodaru! —
Izručismo pozdrav svoj,
Dogjosmo te pozdraviti
U dolini skrovitoj.

Čusmo, da si junak bio,
Bio sokol, bio lav,
Bogu slava, što si opet
Vratio se kući zdrav.
Daj nam pričaj, naš junače,
Kako pade dušman klet,
Kako se je bitka bila,
Koju slavi c'jeli sv'jet?
— Što da pričam? — junak poče,
U oku mu bljesnu kap.
Sva je priča moja noga
Poduprta na taj štap.
Nedavno sam dvije imo,
A gle jednu imam sad,
Dokora će možda jošter
Posjetit me ljuti glad.
Imao sam nešto njive
I mog djeda dobar plug,
Mjesto njega b'jeda mi je
Najvjerniji sada drug.
Dušmanska je sila pala,
Ponižen je srpski div,
Mnogi ipak rat će onaj
Proklinjati dok je živ.
I meni je kletva sjela
Na jeziku onaj čas,
Krenuh dalje s mojom vilom.
Da ne slušam taj užas. — —

Dok me vila nekud vodi
Kroz noć gluhu, kroz noć crnu,
Gledam pustoš i razvale,
Od boli mi kosti trnu.

A pred nama ko da čudne
Iz grobova sjene niču,
Čitao sam u tom kraju
Nečitano dosad priču.
Spustilo se carstvo mira,
Tamo dusi stražu bdiju,
Povede me moja vila,
Gdje angjeli suze liju.
Pukla pustoš — —

Nigdje, nigdje
Živom stvoru traga nema,
Tud je — reče — samrt prošla
Ukočena i nijema.
Prišapnu mi sjetno vila:
— Cv'jet mladosti ovdje pade,
Tko pak znade još koliko
Nepoznatih nam imade.
Prolio sam zadnju suzu
Oplakujuć te junake,
Zora svanu. Vilu skriše
Jutarnjega sunca zrake.
Samo pero hotjelo bi
Sve te slike da opiše.
Al' ne može, imade ih
Po svijetu i previše.
Svaka isti naslov nosi
„Posljedice strašnog rata“
Takovih pak ponajviše
Možeš naći kod Hrvata!

OSTAVLJENI.

Umorna pada mi ruka. Prekrižen stih mi je zasto.
Duša bi molila ragje molitvu vruću i žarku.
Pjevat ne mogu — dok krvav nebom još vije se plamen.
Ljudi su prezreli pjesmu više neg cigansku čarku.

Turobna pjesma se ori. Siročad pjesmu tu slažu.
Srca se doima bolno, grudi oštrinom nam para.
Takova r'jetko se čula burni uz poj veseljaka,
Takovu pjesmu tek pozna ubod od ljutog handžara.

Mnogi je rado ne čute. Nježna ušesa im vr'jegja,
Pratnju su pisali njojzi negdje uz kucanje čaša.
Ili za gizdavam stolom dvoličnu krojeći pravdu,
Žudeć dovinut se carstva besmrtnih svih velikaša.

Nekad se orila pjesma u mnogom sretnome dvoru,
Ljubljani vojno dok dragu družicu ljubljaše svoju.
Sada je zamrla naglo. Vojno je na vojnu pošo,
Dužnost ga pozvala, makar pao u krvavom boju.

Pustošni mnogi su dvori. Jecaj po njima se širi.
Dječica plaču za tatom, udova-majka za drugom.
Pusta je kuća im kao garišta poslije rata,
S plačom se gorkijem brate, grle se s dogrobnom tugom.

Umorna pada mi ruka. Stih mi je prekrižen zasto.
Rado bih tješio b'jedne, ali me izdaje snaga.
Teška je rana, kad ljudi poradi tričavih ira
Nejakoj djeci i ženi otimlju skrbnika draga.

Rado bih tješio take; na srce melem im mećo,
Pjevo bih utješnu pjesmu, tešku da tjeram im sjetu.
Teško je tješiti sirote, boli ugušiti pjesmu,
Kakova danas se ori svuda po nemirnom sv'jetu.

SLOZI HRVATA.

(KANTATA.).

I.

Oj Hrvati, sinci slave,
Čujte tužne majke glas,
Hrvatskim se domom ori
I k svijesti zove nas!
Ko sirote zapušćene
To je naše majke plač,
Suzne su joj oka mreene,
Grud joj para tuge mač.

II.

S grimiz-haljnom, biser-krunom
Kraljica je nekoć bila,
Slavne sine, dične kćerke
Na diku je izrodila.
Mnogi ljudski naraštaji
Klanjali se njenoj moći,
Mislila je, da nikada
Čas joj tuge ne će doći,
Da joj bolne grudi para
Ko oštricom od handžara.

Ali Udes, štono podlo
Izigrava l'jepe sne,
Nasrnuo nemilosno,
Sništio joj čare sve.
Trgo krunu s kraljskog čela,
Uništio lica čar,
Zaplakala nevesela
Ko siročće uz oltar.

Jer su svagjom djeca njena
I bezbrigom zadojena.

III.

Umakoše sretni dnevi,
Utonuše zlatna ljeta.
Utihnuse hvalospjevi
I hrvatska pjesma sveta.
A ti dnevi utonuli
U vječitost zaborava,
Naš su ponos, naša dika,
Hrvatskoga roda slava.
Mjesto svagje više bilo
I ponosa i svijesti,
A danas se Hrvat igra
Nesloge i obijesti.

IV.

Stare pjesme silom groma
Nek se ori glas,
Hrvatskoga širom doma,
Da osv'jesti nas.
Nek se ruši, neka pada
Krivog boštva lik,
Hrvatskoga bratskog sklada
Diž'mo spomenik!

V.

Već se dugo vapaj čuje,
Da se staro doba vrati,
Da nas vidi sjedinjene
Ucviljena naša mati.
Da se svrši u čast njenu
Taj pogubni ples,

Neka sloge i svijesti
 Novi plane kr'jes.
 Poslušajmo majčin vapaj
 I duboki stres'mo san,
 Da zaludu ne čekamo
 Hrvatske slobode dan!

VI.

S manje svagje, s više sloge
 I s ljubavi više bratske,
 Otirajmo suze mnoge
 Plačne majke nam Hrvatske!

SADRŽAJ.

	Strana
Posveta	1
I. Crne slutnje.	
1. Čemu pjesma?	3
2. Zamračilo se	4
3. Oganj plamti	5
4. Sanje	7
5. Rat	9
II. Iz „Knjige žrtava“.	
1. Zavjetna Misao	11
2. 28. VI. 1914.	13
5. Tuga	14
4. Pred odrom	15
5. Vjerenici	16
6. Tužni svatovi	17
7. Siročad	19
8. Muž bola	21
9. Ubojice	22
10. Tamničari	23
III. Ratni zvuci.	
1. Mojim narodima	24
2. Pod barjake hrle čete	26
3. Bojna pjesma	27
4. Pir slave i slobode	28
5. Ademagina četa	29
IV. Garišta.	
1. Pod Crnim vrhom	31
2. Bože živi	33
3. Uz Drinu	35
4. Zejna i Sumbulka	36
5. Kiša pljušti	40

	Stran
6. Zadnji pozdrav	41
8. Još stare himbe r'jeka teče	42
V. Krvave ruže.	
1. U bolnici	43
2. Donesi mi zalog spasa	44
3. Samaritanke	45
4. Samotni grob	47
5. Grobovi	49
6. U carstvu junaka	50
VI. Suze i uzdasi.	
1. Jesenska elegija	52
2. Žegjamo mira	53
3. Otac mira	54
4. Ratne slike	55
5. Ostavljeni	59
6. Slozi Hrvata	60

KNJIŽNICA
hrvatskog kulturnog društva
„NAPREDAK“
U SARAJEVU.

20-

20x13

ZK
886-1
DUG-RA
6839

RAJMI VILCI

TISKARA I LITOGRAFIJA
C. ALBRECHT, ZAGREB.

J.U. NARODNA I UNIVERZITETSKA
BIBLIOTEKA "DERVIŠ SUŠIĆ" TUZLA